Myndigheten för civilt försvar

PM

Datum
2026-04-02

Ärendenummer
MCF 2026-06060

Sektionen för hantering av farligt gods och brandfarlig vara (RT-RF-FB)

Transporter av farligt gods kopplade till blåljusaktörer i samband med olyckor, samhällsstörningar och övning

Farligt gods är ämnen och föremål som på grund av sina egenskaper kan orsaka skador på liv, hälsa, miljö eller egendom vid transport. Som exempel på farligt gods kan nämnas bensin, diesel, gasol, svavelsyra, sprängämnen och fyrverkerier. För att få transportera farligt gods krävs att bestämmelserna inom området följs. Det finns lag, förordning och föreskrifter. Föreskrifterna för vägtransport kallas för ADR-S och för transport av farligt gods på järnväg kallas de för RID-S.

Transport av farligt gods som sker i samband med olyckor och samhällsstörningar

En samhällsstörning är en händelse som avviker från det normala och innebär en allvarlig störning eller en överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner, och som därför kräver skyndsamma insatser. Händelserna, som ofta är stora i omfattning och har ett snabbt händelseförlopp, kan ge allvarliga konsekvenser och kräver snabba beslut. Det kan till exempel vara extrem väderlek som påverkar såväl personer som samhällsfunktioner. Det kan även vara ett omfattande elavbrott. I ADR-S finns det undantag från bestämmelserna som kan utnyttjas i vissa fall. Ett undantag som kan användas vid en samhällsstörning finns i 1.1.3.1 (d).

1.1.3.1 (d) – händelse som redan har inträffat

Blåljusaktörer kan transportera farligt gods vid en insats enligt ett undantag i 1.1.3.1 (d). En insats kan krävas om exempelvis en trafikolycka eller samhällsstörning, som till exempel en storm, har inträffat. Detta undantag innebär att blåljusaktörer inte behöver följa övriga bestämmelser om transport av farligt gods i ADR-S. Blåljusaktörerna kan också beordra andra aktörer, exempelvis företag som transporterar diesel, att utföra transporter som sker under

överinseende av blåljusaktörerna. Motsvarande beslut kan inte tas av andra aktörer. Aktörer som utför transport på eget initiativ vid denna typ av händelser måste följa övriga bestämmelser i ADR-S.

Exempel

På grund av att en storm har orsakat ett allvarligt elavbrott, ska bränsle transporteras ut till elverk som finns på ett äldreboende. Kan 1.1.3.1 (d) tillämpas i följande fall?

- Transporten utförs av blåljusaktör — Svar: Ja
- Transporten utförs av aktör på uppdrag av blåljusaktör — Svar: Ja
- Transporten utförs av aktör på eget initiativ — Svar: Nej

1.1.3.1 (d) – händelse som förväntas ske

När det föreligger risk för att en större händelse kommer att inträffa i närtid, t.ex. inom ett dygn, och det finns fara för människors liv eller stor fara för skada på miljön, har blåljusaktörerna möjlighet att transportera farligt gods i förberedande syfte utan att bestämmelserna i ADR-S gäller.

Blåljusaktörerna kan också beordra andra aktörer, exempelvis företag som transporterar diesel, att utföra transporter som sker under överinseende av blåljusaktörerna. Motsvarande beslut kan inte tas av andra aktörer. Aktörer som utför transport på eget initiativ vid denna typ av händelser måste följa övriga bestämmelser i ADR-S.

Exempel

Bränsle ska transporteras ut till elverk som finns på ett äldreboende. Transporten sker i förberedande syfte (i direkt samband) inför en kommande händelse som med stor sannolikhet kommer leda till ett nödläge, t.ex. storm som kommer ge elavbrott på äldreboende. Kan 1.1.3.1 (d) tillämpas i följande fall?

- Transporten utförs av blåljusaktör — Svar: Ja
- Transporten utförs av aktör på uppdrag av blåljusaktör — Svar: Ja
- Transporten utförs av aktör på eget initiativ — Svar: Nej

Transport av farligt gods som sker i samband med övning (1.1.3.1 (c))

I de fall blåljusaktörer transporterar farligt gods för att använda det vid en övning, exempelvis handbrandsläckare, andningsluft eller gasol i gasflaskor, finns också en möjlighet till undantag från bestämmelserna i ADR-S. Transport av farligt gods som genomförs av blåljusaktörer i samband med att de utför sitt arbete är undantagen. Huvudsyftet med dessa transporter ska vara att ta sig till en plats där det farliga godset behövs för att ett arbete (t.ex. en övning) ska kunna utföras, inte att transportera farligt gods från en plats till en annan, det vill säga att distribuera farligt gods. Vissa förutsättningar gäller för att undantaget ska kunna användas och dessa handlar om:

1. mängdbegränsningar per förpackning, och
2. att mängden farligt gods på transportenheten måste vara inom de begränsningar som gäller för reglerna om s.k. ”värdeberäknad mängd”. Med transportenhet menas ett motordrivet fordon med eller utan släp.

Undantaget får inte användas när blåljusaktörer transporterar farligt gods för sin egen förrådshållning eller för intern eller extern distribution. 2

Nedan ges några exempel på högsta tillåtna mängder för vissa ämnen på en transportenhet.

- Bensin, UN 1203: 333 liter
- Diesel, UN 1202: 1000 liter (maximalt 450 liter per förpackning)
- Gasol, UN 1965: 333 kg
- Handbrandsläckare, UN 1044: 1000 kg/liter
- Acetylen, UN 1001: 333 kg
- Syre, UN 1073: 1000 kg

Mängderna gäller endast om respektive ämne transporteras ensamt på transportenheten. Om flera ämnen ska transporteras på samma transportenhet används ett beräkningssystem som finns för ”värdeberäknad mängd”. Mer information om detta system finns på Myndigheten för civilt försvars hemsida www.mcf.se/farligtgods.

Interna transporter

Transporter som blåljusaktörer utför, till exempel mellan stationer i samband med fyllning och underhåll av t.ex. brandsläckare och gasflaskor, är inte undantagna från bestämmelserna i ADR-S eftersom detta är en intern distribution. Dessa transporter kan däremot vanligtvis ske enligt reglerna för transport av s.k. ”värdeberäknad mängd” som beskrivs i delavsnitt 1.1.3.6 i ADR-S. Då behövs bl.a. en enklare utbildning (s.k. 1.3-utbildning), märkning och etikettering av kollin, typgodkända förpackningar och transporthandlingar (godsdeklaration). Läs mer om ”värdeberäknad mängd” på vår hemsida: www.mcf.se/farligtgods.